

1- NİÇİN GÜZEL AHLÂK SAHİBİ OLMALIYIZ?

“Hiç bir anne baba, çocuğuna güzel ahlâktan daha güzel bir miras bırakmamıştır.” (Tirmizî, Birr, 33)

Niçin Güzel Ahlâk?

Dinimiz İslâm kadar güzel ahlâka önem veren başka hiçbir din ve sistem yoktur. Bu anlamda Efendimiz “İslâm, güzel ahlâktır.” buyurmuştur. Güzel ahlâk sahibi olmak, Müslüman olmanın en güzel bir tezahürüdür. Allah Resûlü’nün güzel ahlâka teşvik eden pek çok güzel sözü vardır.

Mesela, “Mü’minlerin imanca en olgun olanı, ahlâkı en güzel olanıdır.” sözü ile güzel ahlâkın inanç üzerindeki önemini belirten Efendimiz, şu hadisi ile de kendisine yakın olmanın yolunun güzel ahlâktan geçtiğini belirtmektedir: “İçinizden en çok sevdiğim ve kıyamet gününde bana en yakın olanlarınız, ahlâkı en güzel olanlarınızdır.”

Yüce kitabımız Kur’ân’da adalet, verilen sözde durmak, bağışlayıcı olmak, alçak gönüllülük, ana-babaya itaat, güvenirlilik, sevgi, kardeşlik, barış, doğruluk, cömertlik, merhamet, müsamaha, tatlı dilli olma, güler yüzlülük, temiz

kalplilik gibi güzel ahlâka teşvik eden pek çok âyet bulunmaktadır. Bununla beraber zulüm, gösteriş, haset, gıybet, çirkin sözlülük, asık suratlılık, cimrilik, bencillik, kıskançlık, kibir, kin, kötü zan, israf, bozgunculuk... gibi kötü huy ve davranışlardan nehyeden pek çok âyet de bulunmaktadır ki bunlar dinimizin güzel ahlâka ne kadar büyük önem verdiğini göstermektedir.

Peki niçin güzel ahlâk sahibi olmalıyız? Bunu birkaç maddede ele alalım:

1. Çünkü dinimiz ibadetlerin yanı sıra özellikle de insanlar arası ilişkilere büyük önem vermiştir ve güzel ahlâka sahip olmayanların dinini tam olarak yaşamaları mümkün değildir.

2. Çünkü güzel ahlâkı Efendimiz temsil ediyordu. Cennete ehil hâle gelmek için onun ahlâkı ile ahlâklanmak gerekir. Allah, Kur'ân-ı Kerim'de Peygamber Efendimiz'in bütün müminler için en güzel örnek olduğundan bahseder. Başka bir âyette de "Muhakkak ki sen güzel ahlâk üzeresin" buyrulur. Ancak Efendimiz'in güzel ahlâkını örnek almakla onun yaşadığı gibi yaşamak mümkündür.

3. Çünkü mümin, güzel ahlâk ile ibadette derinleşmiş insanların derecesine yükselebilir. Bunu Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir hadislerinde şöyle anlatır: "Kişi güzel ahlâkı sayesinde gece ibadet eden ve kavurucu sıcakta susuzluk çeken oruçlunun derecesine ulaşır." Bunu yanlış anlamamak gerekir. İbadet, insanın Allah'a olan kulluğunu göstermesi açısından çok önemlidir. Bununla beraber insanların içinde yaşadığı bir müminin insanlar arası ilişkilerde dikkat etmesi

gereken davranışlara riayet etmesi de gerekir. Bunu yaptığı zaman, başka bir ifade ile güzel ahlâk sahibi olduğu zaman ibadetleri en kamil ve tam manada yerine gelmiş olur.

4. Çünkü güzel ahlâk müminin cennete girmesine vesiledir. Allah Resûlü Efendimiz, kendisine insanları en çok Cennet'e koyacak olan amel sorulunca "Allah'a takva ve güzel ahlâk."¹ buyurmuştur ki bu da ibadetle beraber güzel ahlâkın ne derece önemli olduğunu ve insanları cennete götürecektir bir özellik taşıdığını belirtir.

5. Çünkü güzel ahlâk, iman ve inancın olgun ve kâmil olduğunu gösterir. Efendimiz bir müminde bulunamayacak iki hasletten bahseder ve bunların cimrilik ile çirkin ahlâk olduğunu belirtir. Yine Efendimiz, müminlerin iman bakımından en güzel olanlarının, ahlâken en güzel olanlar olduğunu da beyan eder.

6. Güzel ahlâk aynı zamanda Allah'a karşı yapılan bir kulluktur. Yani güzel ahlâk sahibi olmak demek ibadet etmek demektir. Zira Efendimiz yorulmadan yapılan en kolay ibadetin, boş laf konuşmamak ve güzel ahlâk olduğunu ifade etmiştir.

7. Çünkü güzel ahlâk Allah'ı ve O'nun sevgili Resûlü'nü sevmenin bir alametidir. Kıyamette Efendimiz'e en yakın olanların, ahlâkı en güzel olanlar olduğunu anlatan hadis bunu açık bir şekilde ortaya koyar. Allah bir kulu sevdiği zaman ona güzel ahlâk nasib eder.

8. Çünkü güzel ahlâk, güneşin kırağıyı erittiği gibi günahları yok eder, bitirir. Su, nasıl buzu eritirse güzel ahlâk da

¹ Tirmizî, *Birr* 62.

günahları eritir. Efendimiz kötü ahlâkın da sirkenin balı bozduğu gibi güzel amelleri bozacağını belirtir.

O halde Efendimiz'in yaptığı şu duayı yapalım: “Ya Rabbi! Senden, sıhhat ve afiyet ve emanete hıyanet etmemek ve güzel ahlâk ve kaderden razı olmak istiyorum. Ey merhamet sahiplerinin en merhametlisi! Merhametin hakkı için, bunları bana ver!”

Efendimiz'in Güzel Ahlâkı Nasıldı?

Az önce güzel ahlâkı en mükemmel şekilde Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem)'in temsil ettiğini ifade ettik. Şimdi bizlere de örnek olması açısından Efendimiz'in güzel ahlâkından bazı kesitler sunmak istiyoruz.

İki Cihan Güneşi, Nezaket Âbidesiydi

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) etrafındaki insanların kötü, kaba, alaycı söz ve davranışlarına karşı engin bir nezaket örneği göstermiş, muhataplarına yumuşaklıkla yaklaşmıştı. Huzurunda bulunan hiç kimse Allah'ın Elçisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine karşı kaba veya küçümseyici bir tavrını dahi hissetmemişti. O'nun ağzından kırıcı ve incitici sözler çıkmıyordu. İmayla dahi olsa kimseye hakaret veya küçük düşürücü ifadeler kullanmamıştı.

“İçinizden en iyi olanınız şahsiyet ve ahlâk olarak en iyi olanınızdır.” buyuran Efendimiz, kişinin arkadaşlarına karşı nazik davranmasının hayırlı bir iş, her hayırlı işin de bir sadaka olduğunu söylüyordu. Bir defasında ashabına cennette içi dışından, dışı da içinden görülebilen yüksek köşkler

bulduğunu müjdelemişti. Bunu işiten bir bedevî, bu binaların kimler için olduğunu sorunca Peygamber Efendimiz, bunların nezaket sahibi kimseler ve tatlı konuşanlar için olduğunu söyledi.

Hız. Âişe diyor ki: Bir gün Allah Resûlü odama girdi, kibleye döndü ve ellerini açarak şöyle dua etti: “Allah’ım! Ben bir beşerim, şayet kullarından birini üzüp incitmişsem, beni bu yüzden cezalandırma.”

Peygamberimize yakınlığıyla bilinen Enes b. Mâlik anlatıyor: “Allah Resûlü’ne on yıl hizmet ettim, bana hiç öf demedi. Yaptığım bir şey için “Bunu niye yaptın?” yapmadığım bir şey için de “Bunu niye yapmadın?” demedi.” Çünkü O, yine Enes b. Mâlik’in ifadesiyle, insanların en güzel ahlâklısı idi.

Peygamberimiz, Gereksiz Konuşmalardan Kaçınırdı

Peygamberimiz, daima güler yüzlü, iyi ve yumuşak huylu idi. Kaba ve katı yürekli değildi. Bağırıp çağırılmaz, kötü laf etmez, başkalarını ayıplamazdı. Hoşlanmadığı şeyleri görmezlikten gelirdi. Ondan bir şey uman hayal kırıklığına uğramazdı. Kendisini üç şeyden men etmişti: Münakaşa, mübalağa ve gereksiz konuşmalardan. Şu üç hususta da halk ile münasebeti kesmişti: Kimseyi ayıplamaz, başkasının kusurlarını araştırmaz, sevap ümit ettiği mevzuun dışında konuşmazdı. Konuştuğunda muhatapları sanki başları üzerinde kuş varmış gibi başlarını eğerek ve dikkatle O’nu dinlerlerdi. O konuştuğunda meclistekiler susar, O sustuğunda da halk konuşurdu.

Resûlullah'ın huzurunda çekişilmezdi. Ashabının güldüğüne güler, hayret ettiğine de hayret ederdi. Yabancı birisi konuşma ve isteğinde kaba davrandığında sabır gösterirdi. Arkadaşları böyle bir yabancıya çıkıştıklarında kendilerine: "İhtiyaç sahibini gördüğünüz vakit ona yardım ediniz." buyururdu.

Kişinin Hatasını Yüzüne Vurmazdı

Allah Resûlü muhatabını asla mahcup etmezdi. Bazı hatalara göz yumar, beğenilmeyen hareket ve davranışta bulunan olsa bile onu mahcup etmez, hatalarını yüzüne vurup utandırmazdı. Hiç kimseyi kusurları sebebiyle -billhassa başkalarının yanında- küçük düşürmezdi. Peygamber Efendimiz muhataplarına karşı son derece yumuşak ve müsamahalı davranırdı.

Allah Resûlü, yanında oturan bir kimsenin net olarak anlayabileceği şekilde, tane tane konuşurdu. Kötü söz söylemez, çirkin iş yapmazdı. Sokakta bağırılmaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermez, insanları rahatsız edici hâl ve tavırlarda bulunmazdı.

Hediyeleşmeye Önem Verirdi

Peygamberimiz, hediyeleşme üzerinde ısrarla durmuştur. Hediyeleşmenin sevgiyi artırdığına dikkat çeken Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) hem hediye alır hem de karşılığında bir şeyler hediye ederdi. Hediyeleşmenin insanları nasıl birbirine yaklaştırıp sevdirdiğini anlatmak için de: "Hediyeleşiniz; zira hediye, kalpteki kin ve nefreti yok eder." buyurmuştur. Verilen hediyein küçük görülmemesini ve

kabul edilmesini istemiştir.

Peygamberimiz, hediyeye mutlaka karşılık verilmesini tavsiye etmiştir: “Kime bir hediye gelirse, karşılıkta bulunsun. Verecek bir şeyi olmazsa senâda bulunsun. Kim senâda bulunursa teşekkür etmiş olur. Kim de (senâ etmez) ketmederse nankörlük etmiş olur.”

Peygamberimiz özellikle kendisine gelen heyetlere hediye vermeyi ihmal etmezdi. Bu tarz hediyelerin öneminden dolayı ölüm döşeğinde şu tavsiyede bulunmuştu: “Size gelecek heyetlere, benim yaptığım şekilde hediye verin.” Çünkü kendisi hediyeyle pek çok gönle girmiş ve hediyeyi İslâm’ın anlatılması ve sevdirilmesinde önemli bir vesile olarak kullanmıştır.

Muhtaçları Sevindirirdi

Hz. Bilal’i (radiyallahu anh), Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem)’in müezzini olarak biliriz. Halbuki Hz. Bilal’e (radiyallahu anh) Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından verilmiş bir başka görev vardır ki; o da gelen ziyaretçilerle ilgilenmesidir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir Müslüman’ı zor durumda gördükçe Hz. Bilal’i çağırır, onun yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını gidermesini emrederdi. Hz. Bilal (radiyallahu anh), ihtiyaçlarını giderecek bir şey bulamazsa borç bulur, bu vazifeyi ifa ederdi. O borç da sonradan ödenirdi.

Bir keresinde bir muhacir kafilesi çıplak ayakla ve üstlerinde sadece yalın bir elbise olduğu halde Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanına gelmişti. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunların hâline üzülmüş, Hz. Bilal’den (radiyallahu anh)

ezan okumasını istemiş, cemaat toplandığında bu muhacir insanlara yardım edilmesi çağrısında bulunmuştu. Sahabiler de bu çağrıya kulak vermiş ve onları giydirecek para kısa sürede toplanmıştı.

O, Daima Halkın İçinde Halktan Biriydi

Allah Resûlü otururken, kalkarken daima Allah'ı anardı. Oturmak için belli bir yeri ve makamı yoktu. Halkı da böyle bir yer edinmekten men ederdi. Bir topluluğun yanına vardığında boş bulduğu yere oturur ve bunu emrederdi.

Huzurunda oturan herkesle ilgilenirdi. Öyle ki hiçbir fert başkasına kendisinden daha çok iltifatta bulunduğu zannına kapılmazdı. Herhangi bir ihtiyacı için birlikte oturduğu veya ayakta dikildiği kimse kendiliğinden ayrılmadıkça onu bırakıp gitmezdi. İhtiyaçlarını iletenerin ya isteklerini kabul edip yerine getirir, yahut tatlı sözlerle yol gösterirdi.

Müsamahasına ve güzel huylarına güvenen halk O'na sığınmıştı, onların babası olmuştu. Herkes, hak konusunda huzurunda eşitti. Meclisi hilim, haya, sabır meclisi idi. O'nun bulunduğu yerde sesler yükselmez, kimsenin şerefiyle oynanmaz, kimsenin ayıbından söz edilmezdi. Halk eşitti, aralarındaki üstünlük takva ile idi. Ashabı alçakgönüllü idi. Yaşlıya hürmet, küçüğe sevgi gösterirlerdi. İhtiyaç sahiplerini nefislerine tercih eder, yabancıyı korurlardı.²

---

² Zaman Gazetesi Ailem Dergisi, sy. 174, s. 17-20.

Terbiye ve Genç

“Terbiye başlı başına bir güzelliştir ve kimde olursa olsun takdir edilir. Evet, cahil dahi olsa, terbiyeli olduğu takdirde sevilir. Millî kültür ve millî terbiyeden mahrum milletler, kaba, cahil ve serseri fertlere benzerler ki, bunların ne dostluğunda vefa, ne de düşmanlıklarında ciddiyet olmaz. Böylelerine güvenenler, hep inkisar-ı hayale uğrar; bunlara dayananlar, er-geç desteksiz kalırlar.

* * *

Bir üstada çıraklık yapmamış ve sağlam bir kaynaktan terbiye almamış mürebbî ve mürebbiyeler (eğitimci), başkalarının yollarına fener tutan körler gibidirler. Çocukta görülen arsızlık, şımarıklık, bağrında geliştiği kaynağın bulanık olmasından meydana gelmektedir. Ailedeki duygu, düşünce ve hareket intizamsızlığı, katlanarak çocuğun ruhuna akseder. Tabîî, ondan da topluma...

* * *

Terbiye ile imdadına koşulacağı âna kadar genç, yetiştirdiği çevre, heves ve zevkin pervanesi; ilim, basiret ve mantığın uzaklarında dolaşan bir deli ve kanlıdır. Genci, geçmişle bütünleştirip geleceğe hazırlayacak olan iyi bir terbiye, onu müstakbelin Ömerleri hâline getirecektir.

* * *

Bir milletin yükselip alçalması, o millet içindeki genç kuşakların alacakları ruh ve şuura, görecekleri talim ve terbiyeye bağlıdır. Gençleri iyi yetiştirilmiş milletler, her zaman terakki etmeye namzet olmalarına karşılık, onları ihmal etmiş milletlerin tedennileri ise kaçınılmazdır.

* * *

Bir milletin geleceği hakkında kehanette bulunmak isteyenler, o milletin gençlerine verilen terbiyeye baksalar, hükümlerinde yüzde yüz isabet ederler.

* * *

Bir milletin ıslâhına fenaları imha etmekle değil, nesilleri millî kültür ve millî terbiye ile insanlığa yükselterek hizmet edilmelidir. Din, tarih şuuru ve gelenekler halitasından ibaret mukaddes bir tohumu yurdun dört bir bucağında çimlendirmedikten sonra, imha edilen her fenanın yerinde birkaç tane yenisi ot gibi bitecektir.

* * *

Mekteplerde en az diğer dersler kadar terbiye ve millî kültür üzerinde de durulmalıdır ki, vatani cennetlere çevirecek sağlam ruh ve sağlam karakterli nesiller yetişesinsin. Tâlim (öğretim) başka, terbiye (eğitim) başkadır. İnsanların çoğu muallim olabilir ama, mürebbî olabilen çok azdır.

* * *

En lüzumlu olduğu hâlde en az üzerinde durulan dersler, millî kültür ve millî terbiye dersleridir. Bir gün dönüp bu yolu işletmeye koyulursak, milletin terakkisi adına en isabetli kararı vermiş olacağız.

* * *

Her insanın geleceği, çocukluk ve gençlik çağlarındaki intiba ve tesirlerle sınımsız alâkalıdır. Çocuklar ve gençler, yüksek duygularla coşup şahlanacakları bir iklimde yetişiyorlarsa, zihnî ve fikrî durumları itibarıyla diri, ahlâk ve fazilet itibarıyla da örnek olmaya namzet sayılırlar.

* * *

İnsan, duygularının pes şeylerden uzak olduğu ölçüde insandır. Kalbi kötü duyguların baskısı altında, ruhu nefsanîliğin cenderesine takılmış kimseler, sûretâ insan görünseler de düşünmek icap edecektir. Terbiyenin bedene ait olan kısmını hemen hemen herkes bilir ama; asıl işe yarayan fikrî ve hissî terbiyeyi anlayan çok azdır. Oysa ki, birinci şık terbiye ile daha ziyade kas güçleriyle beden insanları, ikinci şıkla ise ruh ve mânâ insanları yetişir.”³

Konu ile İlgili Bazı Kaynaklar

- İftar Vakti (Güzel Davranış Hikâyeleri -6), Muştı Yayınları
- Yardımsever Kardeşler (Güzel Davranış Hikâyeleri -7), Muştı Yayınları
- Anne Eli (Güzel Davranış Hikâyeleri -1), Muştı Yayınları
- Günün İyiliği (Güzel Davranış Hikâyeleri -8), Muştı Yayınları
- Sevmek Sevilmek (Güzel Davranış Hikâyeleri -9), Muştı Yayınları
- Bir Müslüman'ın Yol Haritası (İman-İbadet-Ahlak), Işık Yayınları
- Ahlâki Mülâhazalar, Nil Sesli Yayınlar
- Peygamberimizin Yüce Ahlakı (Peygamber Sevgisi -99), Nil Sesli Yayınlar

³ <http://tr.fgulen.com/content/view/12031/3/> .

Güzel Ahlâk Sahibi Olmak

- Okul Öncesi Ahlak Eğitim Seti, Muştu Yayınları
- Gencin Yol Rehberi -1 - (İman İbadet Ahlâk), Muştu Yayınları
- Gencin Yol Rehberi -2 - (İman İbadet Ahlâk), Muştu Yayınları
- Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve Öğretimi, Işık Akademi Yayınları
- Allah Sevgisi Yolunda Peygamber Ahlâkı, Rehber Yayınları
- Peygamberimizin Yüce Ahlâkı, Nil Sesli Yayınlar
- Şemail, Işık Yayınları

Sorular

1- Anne babanın çocuğuna bırakacağı en güzel miras nedir?

- a- Ev
- b- Araba
- c- Güzel ahlâk
- d- Para

2- Peygamber Efendimiz müminlerin en güzel ahlâklı olanlarının hangi bakımdan en olgun müminler olduklarını belirtmiştir?

- a- İbadet bakımından
- b- İman bakımından
- c- Aile hayatı bakımından
- d- Sosyal hayat bakımından

3- “Kişi ..... sayesinde gece ibadet eden ve kavurucu sıcakta susuzluk çeken oruçlunun derecesine ulaşır.” hadisinde noktalı yere hangi ifade gelmelidir?

- a- Güzel ahlâkı
- b- Anne-Babası
- c- Arkadaşları
- d- Kendine güveni

4- Peygamber Efendimiz’e, insanları en çok Cennet’e koyacak olan amel sorulunca Efendimiz’in bu soruya verdiği cevapta belirttiği iki husus aşağıdakilerden hangisidir?

- a- Takva ve güzel ahlâk
- b- Susmak ve güzel ahlâk
- c- Terbiye ve dua
- d- Namaz ve güzel ahlâk

5- Efendimiz’e on yıl hizmet ettiği için kendisine “Hâdim-i

Nebevî” denilen ve bu zaman zarfında Peygamberimizin kendisine “öf” bile demediği sahabi efendimiz kimdir?

- a- Abdullah b. Mes’ud   b- Hz. Ali
c- Zeyd b. Harise   d- Enes b. Malik

6- “Peygamber Efendimiz iki şey arasında tercihte kaldığında -günah değilse- ..... tercih ederdi.” cümlesinde noktalı yere hangi ifade gelmelidir?

- a- Zor olanı   b- Kolay olanı
c- Meşakkatli olanı   d- Sevaplı olanı

7- Hediyeye verilen kişi en azından ne yapmalıdır?

- a- Hediyeye verene sena ve teşekkür etmek
b- Hediyeyi almamak
c- Sena etmemek
d- Hiçbiri

8- Efendimiz’in müezzini olduğu gibi ziyaretçileri ile ilgilenmekle de görevli sahabi efendimiz kimdir?

- a- Enes b. Malik   b- Zeyd b. Harise
c- Bilal-i Habeşi   d- Ebû Mahzure

9- “En lüzumlu olduğu hâlde en az üzerinde durulan dersler, ... dersleridir.” cümlesinde boş yere hangi ifade gelmelidir?

- a- Sayısal   b- Yabancı Dil
c- Sözel   d- Milli Kültür ve Milli Terbiye

10- Çocukta görülen şımarıklık genelde nereden kaynaklanır?

- a- Ailedeki düşünce intizamsızlığı
b- Yetiştigi kaynağın bulanık olması
c- Ailedeki duygu ve hareket kargaşası
d- Hepsi